

Lecziun 2 – Modul A

Exercizis da transposiziun

- Accent da la lecziun
- Vegn era tractà

Rait didactica		Capacitads linguisticas				
						
Livels linguisticas	 Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal lexicon				
	 Furma da la frasa					
		Furma dal pled				
		Segn e sun				
	 Musica					
	 Diever					

Cuntegn

- Exercizis da transposiziun

Finamira

- PDCs enconuschan las reglas da transposiziun da lur idiom en cumparegliaziun cun il rg e consolideschan lur savida a scrit en intgins exercizis.

Material existent

- Carnets da las reglas da transposiziun, exercizis e soluziuns; Curs da rumantsch grischun per persunas da lingua rumantscha en trais moduls, cumpilà dad Anna-Alice Dazzi e Manfred Gross, en collavuraziun cun Gabriela Holderegger e Werner Carigiet, Lia Rumantscha, Cuir, 2006

RUMANTSCH GRISCHUN PER RUMANTSCHS

Sursilvan → RG

Cumpilà dad Anna-Alice Dazzi e Manfred Gross, en collavuraziun cun Gabriela Holderegger e Werner Carigiet

Lectorat: Lia Rumantscha

© Lia Rumantscha, Cuira 2006

Exercizi 1: Grafems eliminads

Sursilvan > RG

il riug	
treis	
restituiu	
cuort	
il peiver	
leu	
repetiu	
il cuolm	
Diu	
la neiv	
vendiu	
Cuera	
il giug	
bein	
la tuorta	
garantiu	
la fuera	
la fuorma	

igl uors	
fiug	
serein	
udiu	
stuorn	
la miur	
engrondiu	
il meil	
neu	
freid	
saviu	
il puoz	
nus vendein	
la nuorsa	
il liug	
il veider	
vus temeis	

Exercizi 2: Vocalissem

Sursilvan > RG

siat	
fetg	
la plonta	
staunchel	
la speronza	
la viaspra	
ner	
igl esch	
aunc	
il péz	
melli	
igl affon	
piarder	
il pupi	
il fem	
engles	
la vesta	
la segironza	
la siala	
igl aungel	
il begl	
la tiara	
il cunti	
pér	
gest	
romontsch	
il saung	
biala	
ungares	
la veta	
el siara	
endisch	
ver (wahr)	
la sera	
il manti	

Exercizi 3: Consonantissem

Sursilvan > RG

la casa	
la resca	
he!	
il gat	
la canella	
la gada	
la carga	
il garsun	
il calender	
la barca	
il tgau	
la spigia	
l'attacca	
il streh	
tuccar	
il castitg	
il hortulan	
igl uaul	
la caglia	
il cognac	
la gaglia	
il tgamin	

la ligia	
uardar	
la candeila	
pagar	
igl uaffen	
stgir	
la catscha	
la combra	
calm	
la vacca	
surcargar	
l'uisa	
l'arbagia	
il herox	
intercantunal	
la tscherca	
casual	
il fretg	
il tgierp, ils corps	
cargar	
scargar	

Exercizi 4: Consonantissem

Sursilvan > RG

la habitaziun	
la pesca	
reh	
igl uaul	
il von	
la gassa	
la dracca	
igl amitg	
galop	
la barca	
la comba	
la caldera	
la gargatta	
la cola	
il coiffeur	
la giacca	
la scala	
la scatla	
horca!	
la marca	
habel	
la scaffa	
il calcogn	

calcular	
la remarca	
communal	
il horizont	
il scomi	
la camischa	
igl umblitg	
la honta	
la plaga	
la historia	
pagar	
haver	
il hockey	
plegar	
il fustitg	
smaccar	
il calun	
la gamascha	
il fastitg	
sfraccar	
igl inimitg	
la bucca	

Soluziun, Exercizi 1: Grafems eliminads

Sursilvan > RG

il riug	il rieu
treis	trais
restituiu	restituì
cuort	curt
il peiver	il paiver
leu	là
repetiu	repetì
il cuolm	il culm
Diu	Dieu
la neiv	la naiv
vendiu	vendi
Cuera	Cuira
il giug	il gieu
bein	bain
la tuorta	la turta
garantiu	garanti
la fuera	la fuira
la fuorma	la furma

igl uors	l'urs
fiug	il fieu
serein	serain
udiu	udì
stuorn	sturn
la miur	la mieur
engrondiu	engrondi
il meil	il mail
neu	nà (vi e nà; ve! = komm!)
freid	fraid
saviu	savi
il puoz	il puz
nus vendein	nus vendain
la nuorsa	la nursa
il liug	il lieu
il veider	il vaider
vus temeis	vus temais

Soluziun, Exercizi 2: Vocalissem

Sursilvan > RG

siat	set
fetg	fitg
la plonta	la planta
staunchel	stanchel
la speronza	la speranza
la viaspra	la vespra
ner	nair
igl esch	l'isch
aunc	anc
il péz	il piz
melli	milli
igl affon	l'uffant
piarder	perder
il pupi	il palpiri
il fem	il fim
engles	anglais
la vesta	la vista
la segironza	la segiranza
la siala	la sella
igl aunghel	l'anghel
il begl	il bigl
la tiara	la terra (= il mund, il terratsch; il pajais = la Svizra)
il cunti	il cuntè
pér	pir
gest	gist
romontsch	rumantsch
il saung	il sang
biala	bella
ungares	ungarais
la veta	la vita
el siara	el serra
endisch	indesch
ver (wahr)	vair
la sera	la saira
il manti	il mantè

Soluziun, Exercizi 3: Consonantissem

Sursilvan > RG

la casa	la chasa
la resca	la ristga
he!	he!
il gat	il giat
la canella	la chanella
la gada	la giada
la carga	la chargia
il garsun	il giarsun
il calender	il chalender
la barca	la bartga
il tgau	il chau
la spigia	la spia
l'attacca	l'attatga
il streh	il stritg
tuccar	tutgar
il castitg	il chasti
il hortulan	l'ortulan
igl uaul	il guaud
la caglia	la chaglia
il cognac	il cognac
la gaglina	la giaglina
il tgamin	il chamin

la ligia	la lia
uardar	guardar
la candeila	la chandaila
pagar	pajar
igl uaffen	il guaffen
stgir	stgir
la catscha	la chatscha
la combra	la chombra
calm	calm
la vacca	la vatga
surcargar	surchargiar
l'uisa	la guisa
l'arbagia	l'arbaja
il herox	l'erox
intercantunal	interchantunal
la tscherca	la tschertga
casual	casual
il fretg	il fritg
il tgierp, ils corps	il corp, ils corps
cargar	chargiar
scargar	stgargiar

Soluziun, Exercizi 4: Consonantissem

Sursilvan > RG

la habitaziun	l'abitaziun
la pesca	la pestga
reh	ritg
igl uaul	il guaud
il von	il guant
la gassa	la giassa
la dracca	la daratga
igl amitg	l'ami
galop	galop
la barca	la bartga
la comba	la chomma
la caldera	la chaldera
la gargatta	la giargiatta
la cola	la colla
il coiffeur	il coiffeur
la giacca	la giacca
la scala	la stgala
la scatla	la stgatla
horca!	horca!
la marca	la marca
habel	abel
la scaffa	la stgaffa
il calcogn	il chaltgogn

calcular	calcular
la remarca	la remartga
communal	communal
il horizont	l'orizont
il scomi	il stgomi
la camischa	la chamischa
igl umblitg	l'umbli
la honta	la chanta
la plaga	la plaja
la historia	l'istorgia
pagar	pajar
haver	avoir
il hockey	il hockey
plegar	plegar
il fustitg	il fusti
smaccar	smatgar
il calun	il chalun
la gamascha	la gamascha
il fastitg	il fastiz
sfraccar	sfratgar
igl inimitg	l'inimi
la bucca	la bucca

RUMANTSCH GRISCHUN PER RUMANTSCHS

Surmiran → RG

Cumpilà dad Anna-Alice Dazzi e Manfred Gross, en collavuraziun cun Gabriela Holderegger e Werner Carigiet

Lectorat: Lia Rumantscha

© Lia Rumantscha, Cuira 2006

Exercizi 1: Grafems eliminads

Surmiran > RG

Coira	
l'oura	
igl feil	
igl barschung	
treis	
la flour	
igl meir	
la nousch	
screiver	
igl meil	
igl amei	
la salamoira	
la favour	
igl pang	
igl umblei	
igl savung	
la neiv	
igl avioul	
stgeir	
la crousch	
la foira	

plang	
igl saleid	
la langa	
la vouch	
la garanzeia	
las pastoiras	
la rieisch	
neir (schwarz)	
igl mantung	
la meisa	
la lavour	
la glioir	
bung	
creir	
la caleira	
la calour	
igl magung	
la savour	
igl arviout	

Exercizi 2: Vocalissem

Surmiran > RG

igl documaint	
trest	
vo	
lascher	
igl pang	
igl fi	
igl fagn	
bagn	
igl îgl	
tot	
la veta	
igl pever	
tagler	
scretg	
igl basigns	
ot	
igl pegn	
igl parlamaint	
igl fretg	
igl colm	
igl fem	
igl figl	
igl fegl	
la vesta	
el so	
bever	
la fotsch	
igl daint	
la langa	
igl gi	
igl departamaint	

Exercizi 3: Consonantissem

Surmiran > RG

igl caschiel	
la tgomma	
la tgargia	
la langa	
vurdar	
la tgesa	
igl barschung	
la deisa	
la glimaia	
mantger	
igl gôt	
la tgaia	
chel	
igl tgigl	
la vatga	
igl gaffen	
tge?	
la tgern	
igl corp	
la paia	
la tgora	
ruier	
tgavar	
stgavar	
igl pang	
la plaia	
galant	
la soua	
bung	

tudestg	
l'arbaia	
stgeir	
la bartga	
igl petgen	
chegl	
cantar	
la tgossa	
la candeila	
la ghera	
chintar	
calm	
igl tgang	
igl cantung	
igl cantun	
intercantunal	
la gargiatta	
igl mang	
plaer	
saer	
igl chito	
la tga	
la tgombra	
igl gant	
pitgier	
la gagligna	
lung	
scarger	

Soluziun, Exercizi 1: Grafems eliminads

Surmiran > RG

Coira	Cuira
l'oura	l'ura
igl feil	il fil
igl barschung	il barschun
treis	trais
la flour	la flur
igl meir	il mir
la nousch	la nusch
screiver	scriver
igl meil	il mail
igl amei	l'ami
la salamoira	la salamuirea
la favour	la favur
igl pang	il paun
igl umblei	l'umbli
igl savung	il savun
la neiv	la naiv
igl avioul	l'avieul
stgeir	stgir
la crousch	la crusch
la foira	la fuira

plang	plaun
igl saleid	il salid
la langa	la launa
la vouch	la vusch
la garanzeia	la garanzia
las pastoiras	las pastuiras
la rieisch	la ragisch
neir (schwarz)	nair
igl mantung	il mantun
la meisa	la maisa
la lavour	la lavur
la glioir	la lieur
bung	bun
creir	crair
la caleira	la chalira
la calour	la colur
igl magung	il magun
la savour	la savur
igl arviout	l'arvieux

Soluziun, Exercizi 2: Vocalissem

Surmiran > RG

igl documaint	il document
trest	trist
vo	va
lascher	laschar
igl pang	il paun
igl fi	il fieu
igl fagn	il fain
bagn	bain
igl îgl	l'egl
tot	tut
la veta	la vita
igl pever	il paiver
tagler	tagliar
scretg	scrit
igl basigns	il basegn
ot	aut
igl pegn	il pign
igl parlamaint	il parlament
igl fretg	il fritg
igl colm	il culm
igl fem	il fim
igl figl	il fegl
igl fegl	il figl
la vesta	la vista
el so	el sa
bever	baiver
la fotsch	la fautsch
igl daint	il dent
la langa	la launa
igl gi	il gieu
igl departamaint	il departament

Soluziun, Exercizi 3: Consonantissem

Surmiran > RG

igl caschiel	il chaschiel
la tgomma	la chomma
la tgargia	la chargia
la langa	la launa
vurdar	guardar
la tgesa	la chasa
igl barschung	il barschun
la deisa	la disa
la glimaia	la glimaja
mantger	mancar
igl gôt	il gaud
la tgaia	la chaja
chel	quel
igl tgigl	il tgil
la vatga	la vatga
igl gaffen	il guaffen
tge?	tge?
la tger	la charn
igl corp	il corp
la paia	la paja
la tgora	la chaura
ruier	rugar
tgavar	chavar
stgavar	stgavar
igl pang	il paun
la plaia	la plaja
galant	galant
la soua	la suga
bung	bun

tudestg	tudestg
l'arbaia	l'arbaja
stgeir	stgir
la bartga	la bartga
igl petgen	il petgen
chegl	quai
cantar	chantar
la tgossa	la chaussa
la candeila	la chandaila
la ghera	la guerra
chintar	quintar
calm	calm
igl tgang	il chaun
igl cantung	il chantun
igl cantun	il chantun
intercantunal	interchantunal
la gargiatta	la giargiatta
igl mang	il maun
plaer	plegar
saer	segar
igl chito	il quità
la tga	la chasa
la tgombra	la chombra
igl gant	il guant
pitgier	pitgar
la gagligna	la giaglina
lung	lung
scarger	stgargar

RUMANTSCH GRISCHUN PER RUMANTSCHS

Ladin: puter (EO), vallader (EB, VM) → RG

Cumpilà dad Anna-Alice Dazzi e Manfred Gross, en collavuraziun cun Gabriela Holderegger e Werner Carigiet
Lectorat: Lia Rumantscha

© Lia Rumantscha, Cuira 2006

Exercizi 1: Grafems eliminads

Ladin > RG

dür	
leiv	
il sön	
il flüm	
l'üert	
la fuorma	
il lö	
tuot	
il füm	
il dschember	
meis	
l'ögl	
Cuoira	
l'avertüra	
la peida	
ils signuors	
l'adöver	
il meidi	
la natüra	
il cheu	
il sör	
il cour	
greiv	
eu	
la radschun	
il möd	
il chamuotsch	
la scoula	
il pövel	
ündesch	
confuorm	

il fö	
adüna	
eir	
la böglia	
dürant	
l'uors	
la vögliä	
las fluors	
la prümavaira	
la prouva	
la tuoss	
il menü	
el moura	
il gö	
la sfuoira	
l'ödi	
il dschambun	
nouv	
veider	
il chaschöl	
müdar	
il fögl	
l'ouvra	
la rösa	
il culöz	
il cuafför	
il döss	
il bsögn	
l'öv	

Exercizi 2: Vocalissem EB/VM

Vallader > RG

il daint (Zahn)	
il man	
desch	
il monumaint	
l'or	
la taimpra	
grand, grond	
la lana	
sainza	
il tschêl	
la fotsch	
la muntagna, muntogna	
il balaister	
la funtana	
l'impedimaint	
oter	
la bes-cha	
il pan	
frequaint	
la sanda, sonda	
bod	
il tor	
la craista	
il vainter	
il sentimaint	
la rana	
frais-ch	

Exercizi 2: Vocalissem EO

Puter > RG

il daint	
desch	
il monumaint	
l'or	
la taimpra	
grand	
sainza	
il tschêl	
la fotsch	
la muntagna	
il balaister	
la funtauna	
l'impedimaint	
la clev	
oter	
la bes-cha	
frequaint	
la sanda	
l'aungel	
bod	
pro	
il tor	
la crasta	
la plaunta	
lam	
il vainter	
il sentimaint	
fras-ch	
lo	
la rauna	

Exercizi 3: Consonantissem

Ladin > RG

la chalchogn/chalchagn	
la fuorcha	
s-chars	
la chüra	
il früt	
la ledscha	
EO: mancher	
scrit	
il god	
l'aspet	
il sach	
chenün	
licher/licher	
interchantunal/-el	
mincha	
pes-char/pas-cher	
s-chet	
il sejel	
il chül	
guinchir	
plajar/plajer	
EO: l'amih	
la not	
rover/ruver	
la sua	
il trattamaint	
il lat	

il pettan	
la chombra/chambra	
la vacha	
il rinch	
EO: il vih	
rich	
il dscherm	
il chamuotsch	
la chüna	
direct	
chi?	
ot/och	
süt	
dret	
frais-ch	
il dschember	
il defet	
la s-chaffa	
la radschun	
il püt	
il respet	
EO: il chastih	
guadagnar	
spettar/spetter	
EO: il spih	
la s-chala/s-chela	

Soluziun, Exercizi 1: Grafems eliminads

Ladin > RG

dür	dir
leiv	lev
il sön	il sien
il flüm	il flum
l'üert	l'iert
la fuorma	la furma
il lö	il lieu
tuot	tut
il füm	il fim
il dschember	il schember
meis	mes
l'ögl	l'egl
Cuoira	Cuira
l'avertüra	l'aventura
la peida	la peda
ils signuors	ils signurs
l'adöver	l'adiever
il meidi	il medi
la natüra	la natira
il cheu	il chau
il sör	il sir
il cour	il cor
greiv	grev
eu	jau
la radschun	la raschun
il möd	la moda
il chamuotsch	il chamutsch
la scoula	la scola
il pövel	il pievel
ündesch	indesch
confuorm	confurm

il fö	il fieu
adüna	adina
eir	er(a)
la böglia	la beglia
dürant	durant
l'uors	l'urs
la vögliä	la veglia
las fluors	las flurs
la prümavaira	la primavaira
la prouva	la prova
la tuoss	la tuss
il menü	il menu
el moura	el mora
il gö	il gieu
la sfuoira	la sfuira
l'ödi	l'odi
il dschambun	il schambun
nouv	nov
veider	veder
il chaschöl	il chaschiel
müdar	midar
il fögl	il fegl
l'ouvra	l'ovra
la rösa	la rosa
il culöz	il culiez
il cuafför	il coiffeur
il döss	il dies
il bsögn	il basegn
l'öv	l'ov

Soluziun, Exercizi 2: Vocalissem EB/VM

Vallader > RG

il daint (Zahn)	il dent
il man	il maun
desch	diesch
il monumaint	il monument
l'or	l'aur
la taimpra	la tempra
grand, grond	grond
la lana	la launa
sainza	senza
il tschêl	il tschiel
la fotsch	la fautsch
la muntagna, muntogna	la muntogna
il balaister	il balester
la funtana	la funtauna
l'impedimaint	l'impediment
oter	auter
la bes-cha	la bestga
il pan	il paun
frequaint	frequent
la sanda, sonda	la sonda
bod	baud
il tor	il taur
la craista	la cresta
il vainter	il venter
il sentimaint	il sentiment
la rana	la rauna
frais-ch	frestg

Soluziun, Exercizi 2: Vocalissem EO

Puter > RG

il daint	il dent
desch	diesch
il monumaint	il monument
l'or	l'aur
la taimpra	la tempra
grand	grond
sainza	senza
il tschêl	il tschiel
la fotsch	la fautsch
la muntagna	la muntogna
il balaister	il balester
la funtauna	la funtauna
l'impedimaint	l'impediment
la clev	la clav
oter	auter
la bes-cha	la bestga
frequaint	frequent
la sanda	la sonda
l'aungel	l'anghel
bod	baud
il pro	il prà
il tor	il taur
la crasta	la cresta
la plaunta	la planta
lam	lom
il vainter	il venter
il sentimaint	il sentiment
fras-ch	frestg
lo	là
la rauna	la rauna

Soluziun, Exercizi 3: Consonantissem

Ladin > RG

la chalchogn/chalchagn	il chaltgogn
la fuorcha	la furtga
s-chars	stgars
la chüra	la tgira
il früt	il fritg
la ledscha	la lescha
EO: mancher	mancar
scrit	scrit
il god	il gaud
l'aspet	l'aspect
il sach	il satg
chenün	tgenin
lichar/licher	litgar
interchantunal/-el	interchantunal
mincha	mintga
pes-char/pas-cher	pestgar
s-chet	stget
il sejel	il seghel
il chül	il tgil
guinchir	guntgir
plajar/plajer	plegar
EO: l'amih	l'ami
la not	la notg
rover/ruver	rugar
la sua	la suga
il trattamaint	il tractament
il lat	il latg

il pettan	il petgen
la chombra/chambra	la chombra
la vacha	la vatga
il rinch	il rintg
EO: il vih	il vitg
rich	ritg
il dscherm	il scherm
il chamuotsch	il chamutsch
la chüna	la tgina
direct	direct
chi?	tgi?
ot/och	otg
süt	sitg
dret	dretg
frais-ch	frestg
il dschember	il schember
il defet	il defect
la s-chaffa	la stgaffa
la radschun	la raschun
il püt	il pitg
il respet	il respect
EO: il chastih	il chasti
guadagnar	gudagnar
spettar/spetter	spetgar
EO: il spih	il spitg
la s-chala/s-chela	la stgala

RUMANTSCH GRISCHUN PER RUMANTSCHS

Sutsilvan → RG

Cumpilà dad Anna-Alice Dazzi e Manfred Gross, en collavuraziun cun Gabriela Holderegger e Werner Carigiet
Lectorat: Lia Rumantscha

© Lia Rumantscha, Cuira 2006

Exercizi 1: Grafems eliminads

Sutsilvan > RG

la làna	
fearm	
l'anunztga	
igls ìls	
pajear	
la fadeia	
blou	
la fermeztga	
igl fiac	
spargnear	
igl magùn	
easser	
la tgeasa	
la sirànza	
igl màn	
lijear	
beal	

igl gioi	
la sprànza	
bùn(a)	
la leia	
la lùngheztga	
tatgear	
igl liac	
jou	
la stgeala	
stàncel	
igl pàn	
la speztga	
magliear	
la tscheartga	
graztga	

Exercizi 2: Vocalissem

Sutsilvan > RG

igl vegn	
igl tor	
igl ischieu	
trest	
la tschagna	
tres	
igl monumaint	
la gualp	
igl plascher	
igl tgieu	
igl vastgieu	
igl figl	
bever	
igl daint	
igl cualm	
sortieu	
tei	
la veta	
sieus frar	
saragn	
fegn	
saver	
gieu	
sétg	
igl gnieu	
igl nuegl	
ner	
plagn	
egn	
igl santimaint	
igl or	
plaschieu	
igl nez	

Exercizi 3: Consonantissem

Sutsilvan > RG

igl caschiel	
bòld	
la schnavur	
tudestg	
igl scalem	
la tgargia	
otg	
viertsch	
la gagliegna	
fegn	
igl sejel	
vurdar	
igl tgàn	
igl tgamegn	
la tgora	
uagear	
capir	
tgi	

reh	
igl gòld	
la risch	
igl surtgombra	
scargear	
tgòld	
la sirànza	
la candela	
scaldar	
tgutg	
igl petgen	
schnaragear	
igl herox	
la notg	
igl calzer	
gagliard	

Exercizi 4: Consonantissem

Sutsilvan > RG

igl hardefel	
la suja	
òlt	
la bartga	
scarpar	
la gueara	
siir	
igl cantùn	
pitgear	
las tgòltschas	
la hànta	
igl pastg	
schnajear	
igl streh	
rujear	
la vatga	
igl calender	

igl zanegn	
tge	
igl tgieu	
igl cabel	
la gargiata	
cantar	
igl guant	
la tgossa	
la tgira	
la visa	
schlargiar	
igl vafen	
la garanzeia	
scaldar	
he!	
la tgea	

Soluziun, Exercizi 1: Grafems eliminads

Sutsilvan > RG

la làna	la launa
fearm	ferm
l'anunztga	l'annunzia
igls ils	ils egls
pajear	pajar
la fadeia	la fadia
blou	blau
la fermeztga	la fermezza
igl fiac	il fiieu
spargnear	spargnar
igl magùn	il magun
easser	esser
la tgeasa	la chasa
la sirànza	la segiranza /l'assicuranza
igl màn	il maun
lijear	liar
beal	bel

igl gioi	il gieu
la sprànza	la speranza
bùn(a)	bun(a)
la leia	la lia
la lùngheztga	la lunghezza
tatgear	tatgar
igl liac	il lieu
jou	jau
la stgeala	la stgala
stàncel	stanchel
igl pàn	il paun
la speztga	la spezia
magliear	magliar (animals); mangiar (umans)
la tscheartga	la tschertga
graztga	grazia

Soluziun, Exercizi 2: Vocalissem

Sutsilvan > RG

igl vegn	il vin
igl tor	il taur
igl ischieu	l'aschieu
trest	trist
la tschagna	la tschaina
tres	trais
igl monumaint	il monument
la gualp	la vulp
igl plascher	il plaschair
igl tgieu	il chau
igl vastgieu	il vestgì
igl figl	il feagl
bever	baiver
igl daint	il dent
igl cualm	il culm
sortieu	sortì
tei	ti
la veta	la vita
sieus frar	ses frar
saragn	serain
fegn	fin
saver	savair
gieu	gì
sétg	sitg
igl gnieu	il gnieu
igl nuegl	l'uigl
ner	nair
plagn	plain
egn	in
igl santimaint	il sentiment
igl or	l'aur
plaschieu	plaschì
igl nez	il niz

Soluziun, Exercizi 3: Consonantissem

Sutsilvan > RG

igl caschiel	il chaschiel
bòld	baud
la schnavur	la snavur
tudestg	tudestg
igl scalem	il stgalim
la tgargia	la chargia
otg	otg
viertsch	guersch
la gagliegna	la giaglina
fegn	fin
igl sejel	il seghel
vurdar	guardar
igl tgàn	il chaun
igl tgamegn	il chamin
la tgora	la chaura
uagear	gughegiar
capir	chapir
tgi	tgi

reh	ritg
igl gòld	il guaud
la risch	la ragisch
igl surtgombra	il surchombras
scargear	stgargiar
tgòld	chaud
la sirànza	la segiranza / l'assicuranza
la candela	la chandaila
scaldar	stgaudar
tgutg	tgutg
igl petgen	il petgen
schnaragear	snarregiar
igl herox	l'erox
la notg	la notg
igl calzer	il chalzer
gagliard	giagliard

Soluziun, Exercizi 4: Consonantissem

Sutsilvan > RG

igl hardefel	il tartuffel
la suja	la suga
òlt	aut
la bartga	la bartga
scarpar	stgarpar
la gueara	la guerra
siir	segir
igl cantùn	il chantun
pitgear	pitgar
las tgòltschas	las chautschas
la hànta	la chanta
igl pastg	il pastg
schnajear	snegar
igl streh	il stritg
rujear	ruier
la vatga	la vatga
igl calender	il chalender

igl zanegn	il zanin
tge	tge
igl tgieu	il chau
igl cabel	il cabel
la gargiata	la giargiatta
cantar	chantar
igl guant	il guant
la tgossa	la chaussa
la tgira	la tgira
la visa	la guisa
schlargiar	schlargiar
igl vafen	il guaffen
la garanzeia	la garanzia
scaldar	stgaurdar
he!	he!
la tgea	la chasa